

M Ø T E

i EØS-utvalet

måndag den 20. oktober kl. 16.15

Møtet vart leidd av utvalets leiar, *Haakon Blankenborg*.

Til stades var: Haakon Blankenborg, Jan Petersen, Dag Danielsen, Kjell Engebretsen, Fridtjof Frank Gundersen, Johan J. Jakobsen, Marit Nybakk, Elsa Skarbøvik, Erik Solheim, Einar Steensnæs, Siri Frost Sterri og Tom Thoresen.

Av Regjeringas medlemmer var til stades: Utanriksminister Knut Vollebæk.

Følgjande embetsmenn vart gitt adgang til møtet: Frå Statsministerens kontor: Statssekretær Odd Jostein Sæter, Frå Utanriksdepartementet: Statssekretær Åslaug Haga, Ekspedisjonssjef Atle Leikvoll, Avdelingsdirektør Anders Erdal, Byråsjef Beate Ekeberg og Byråsjef Hanne-Marie Kaarstad.

Vidare var til stades utvalets faste sekretær, Åge B. Grutle.

Komiteens leiar: Eg vil ønskje utanriksminister Knut Vollebæk velkommen.

Dette er det første møtet i EØS-utvalet. Det er faktisk første gongen EØS-utvalet startar opp i ei stortingsperiode, det eksisterte ikkje då førre stortingsperiode starta. Dette EØS-utvalet består av utanrikskomiteen og det blir tiltrådt av dei som er med i EØS-delegasjonen frå Stortinget. Eg skal kome litt tilbake til den språkbruken, men dette er, eg hadde nær sagt, grunnstamma i dette EØS-utvalet. I tillegg kan fagkomitear bli innkalla, og det same gjeld fagstatsrådar på særskilte saker.

Når vi har valt å kalle inn til dette møtet, er det fordi det nærmar seg eit møte i EØS-komiteen, og det er EFTA-EU-komiteen i Brussel som skal møtast, så vidt eg forstår den 31. Utanriksministeren reiser vel utanlands allereie ganske snart og dermed er dette det høvet vi har til å

møte den nye Regjeringa før møtet i Brussel. Det er ingen annen grunn enn at dette var det eine høvet vi hadde for å ha eit slikt møte og for å avverje eventuelle mistydingar, men også for å gi den informasjonen som Regjeringa måtte ha og dei synspunkta som partia måtte ha her.

Vi har ikkje innkalla nokre andre komitear. På sakslista er det ein del saker som gjeld f.eks. samferdsel, og ein kunne vurdert å innkalle andre komitear, men vi har ikkje gjort det - delvis fordi komiteane heller ikkje var konstituerte på dei tidspunkta som innkallinga gjekk, men også fordi ein har vore innom fleire av desse sakene i tidlegare møte og partia gav for så vidt synspunkt i det førre EØS-møtet på ein del av desse sakene. Det betyr ikkje at ein ikkje nå kan kome tilbake med nye synspunkt på dei same sakene dersom behovet skulle vere til stades, men fleire av dei var nemnt i eit tidlegare møte fordi det stod på dagsordenen, men vart utsett, så vidt eg forstod i behandlinga i EØS-komiteen i Brussel.

Seinare vil vi kome tilbake og bruke fagkomiteane. Det vil iallfall vere min intensjon at ein mest mogleg brukar fagkomitear i saker som gjeld dei respektive fagområda. Eg føreset at vi saman med departementet kan fortsetje arbeidet med å finne fram til ei form der vi kan samle saker som til ein viss grad er like, det vil seie at saker som gjeld eitt fagområde kan bli samla i størst mogleg grad i eitt møte slik at ein lettare kan kalle inn både fagstatsråd og fagkomite. Det vart gjort nokre forsøk på det også i tidlegare periode, men det kjem eg tilbake til som ei reint praktisk sak. Departementet har også utarbeidd oversikt over komande rettsakter, både vedtatte og ikkje vedtatte rettsakter i EU, som kan liggje til grunn for eit slikt meir systematisert arbeid, så det reknar eg vil fortsetje som før, og at vi stadig forbetrar oss på det.

Det er vel det meir generelle om møtet. Forhandlingane er fortrulege. Dokumenta er så langt mogleg offentlege. Samandraget som er utsendt og dagsorden er offentleggjort på vanleg måte, slik at alle interesserte og alle som kanskje ikkje er interesserte men som må, har hatt høve til å setje seg inn i det. Men sjølve forhandlingane er fortrulege og vil normalt bli offentleggjort om eitt år i tråd med tidlegare vedtak i Stortinget på dette, i motsetning til den utvida utanriks- og konstitusjonskomiteen der ein lagrar debatten i 30 år.

Det er vel stort sett det vi treng å seie om det generelle før vi går på sakslista. Er det nokre kommentarar eller spørsmål når det gjeld dette?

Det er det ikkje. Da føreslår eg at vi følgjer sakslista og tar rettsaktene som nr. 1, det vil seie det som står i det samandraget som er omdelt, og under Eventuelt går vi gjennom dei ulike andre sakene som er aktuelle i EØS-komitemøtet og eventuelt andre saker som måtte vere av interesse.

Men først rettsaktene. Eg gir ordet til utanriksministeren.

Utenriksminister Knut Vollebæk: Takk for velkomsten. Jeg ser fram til et godt og aktivt samarbeid med EØS-utvalget.

Hvis vi først tar rettsaktene, er alle de 21 rettsaktene og de to beslutningene om revisjon av trygdevedlegget og EFTA-/EØS-landenes deltakelse i forsøksprosjektet Europeisk volontørtjeneste for ungdom ser ut til å komme opp på EØS-komiteens møte den 31. oktober, som lederen var inne på. Ingen av rettsaktene eller beslutningene krever lov- eller annet stortingsvedtak.

De fire første rettsaktene om kjøretøyer og traktorer skjerper sikkerhetskrav til bilbelter og bremsevirkning og avgasskrav, samt foretar administrative og praktiske endringer i gjeldende prosedyrer for typegodkjenning. Rettsaktene vil bli gjennomført ved forskriftsendringer.

De fire neste rettsaktene om maksimumsgrenser for restmengder av veterinærpreparater i næringsmidler av animalsk opprinnelse innfører midlertidige maksimumsgrenser for diverse stoffer som vi i dag ikke har slike grenser for, og innebærer altså strengere regler for restmengder av disse stoffene i næringsmidler.

Rettsakten om endring av gjeldende direktiv om markedsføring av plantefamasøytiske produkter fastsetter mer omfattende dokumentasjonskrav til produsent i forbindelse med rester av plantevernmidler i næringsmidler og fôrvarer og bidrar dermed til å forbedre datagrunnlaget for vurdering av disse preparatene.

De tre neste rettsaktene om henholdsvis database- og identifikasjonssystem for emballasje og teknisk forskrift om tilgang til offentlige pakkesvitsjede datanett er av administrativ praktisk eller teknisk karakter og vil ikke bli kommentert nærmere.

Rettsakten om oppheving av begrensninger i bruken av petroleumsprodukter i kraftstasjoner har ingen praktisk betydning for Norge og krever ingen gjennomføringstiltak.

Revisjonen av trygdevedlegget til EØS-avtalen er rent redaksjonell og medfører ingen materielle endringer. Den er foranlediget av at Finland, Sverige og Østerrike ble medlemmer av EU, slik at tilpasningene på trygdeområdet for disse landenes del nå fremgår av tiltredelsestraktaten og fjernes fra vedlegget til EØS-avtalen.

De fire rettsaktene om telekommunikasjonstjenester innebærer endringer i adgangen til å yte slike tjenester som allerede er vedtatt i

Stortinget og gjennomført i norske forskrifter. Jeg finner derfor ikke grunn til å omtale disse nærmere.

Den neste rettsakten pålegger obligatorisk bruk av Eurocontrol-standarder som norske luftfartsmyndigheter har vært med på å fastsette.

Rettsakten på konkurranseområdet forlenger to eksisterende gruppeunntak fra forbudet mot konkurransevridende samarbeid.

Rettsakten om støtte til skipsbyggingsindustrien gjennomfører OECD-avtalen om normale konkurransevilkår i skipsbyggingsindustrien. Norge er som kjent part i denne avtalen, som ennå ikke har trådt i kraft. Forordningen vil først tre i kraft når OECD-avtalen trer i kraft.

Rettsakten om kontroll med risikoen for større uhell med farlige stoffer oppdaterer gjeldende direktiv på området, også kalt Seveso-direktivet, som følge av de erfaringer som hittil er gjort med dette direktivet.

EFTA-/EØS-landenes deltakelse i forsøksprosjektet Europeisk volontørteneste for ungdom tar sikte på å fremme internasjonal forståelse, toleranse og solidaritet. Forsøksperioden og EFTA-/EØS-landenes deltakelse utløper ved nyttår, og norsk deltakelse vil skje innenfor rammen av eksisterende bevilgninger.

Dette er de rettsakter og beslutninger som vi tror kan komme opp den 31. oktober.

I tillegg til det, hvis jeg under Eventuelt kunne få lov til å si noe mer generelt siden dette er mitt første møte, vil jeg gjerne det.

Leiaren: Er det kommentarar på nokre av desse enkeltsakene?

Johan J. Jakobsen (Sp): Bare en detalj, knyttet til språkbruk, når det gjelder de første direktivene som går på luftforurensning. Angående grenseverdier for restmengder av veterinærpreparater, er maksimumsgrense brukt som begrep. Er det noe tvil om at det også er maksimumsgrenseverdien for avgasser det er snakk om? Er det ikke mer vanlig at en bruker begrepet «maksimumsverdier» fordi det vel også er en del korrektiver hvor det gis et visst slingringsmonn, hvor en kan gå lenger?

Utenriksminister Knut Vollebæk: Får jeg lov til å spørre mitt embetsverk om dette?

Det sies her at det er maksimumsgrenser.

Leiaren: Er det andre kommentarer på dette? Det er det ikkje. Eg ser at Erik brenn etter å spørje om de pakkesvitsjede datanettene.

Erik Solheim (SV): Hadde jeg hatt et embetsverk, skulle jeg spurt om det.

Leiaren: Det var rettsaktene. Vi går til neste punkt, og eg gir ordet til utanriksministeren.

Utenriksminister Knut Vollebæk: Takk. Jeg vil gjerne få si litt generelt.

Som en følge av at regjeringserklæringen ennå ikke foreligger, vil min generelle orientering om utgangspunktet for og gjennomføring av vår EØS-politikk basere seg på det politiske grunnlaget for denne regjeringens virksomhet - den såkalte Voksenåsenklæringen.

I denne slår vi fast at EØS-avtalen danner hovedgrunnlaget for Norges forhold til EU og forutsetter gjensidig markedsadgang og like konkurranseregler. Dette er helt i tråd med selve avtalens målsetting, nemlig et enhetlig regelverk for nærings- og arbeidsliv på de felter som avtalen omfatter: varer, tjenester, kapital og personer. EØS-avtalen innebærer at Norge er en integrert del av EUs indre marked. Regjeringens utgangspunkt er at samarbeidet med EU skal videreføres på dette grunnlag.

Når det er sagt, fremgår det også av Voksenåsenklæringen at Regjeringen vil legge stor vekt på å vurdere konsekvensene for Norge av det regelverk som følger av EØS-avtalen. Det tilsier en grundig og aktiv vurdering av de mange EF-rettsaktene som behandles innenfor EØS-

rammen. Vi vil legge særlig vekt på forhold som sikkerhet, helse og miljø, samt viktigheten av å opprettholde strenge krav til matkvalitet og veterinærkontroll i internasjonal handel med mat og levende dyr.

Det jeg nå har sagt, er et utgangspunkt som jeg føler behov for å understreke i mitt første møte med Stortingets EØS-utvalg, og som jeg også vil understreke i mine kommende møter med de andre EØS-avtalepartene, EU og EFTA-landene. Så snart det praktisk lar seg gjøre, har jeg til hensikt å besøke Brussel for å ha samtaler med berørte medlemmer av kommisjonen både for å etablere kontakter og for å sikre at Regjeringens målsetting om å «videreutvikle det europeiske samarbeidet» og EØS-avtalens betydning i denne sammenheng er klarlagt.

Hva betyr så dette for Regjeringens stillingtagen i de mange konkrete EØS-saker som nå ligger på bordet foran oss? Noen av sakene har vært gjennom en bred drøftelse i det forrige storting, som eksempelvis avtalen mellom Norge og EU om veterinære spørsmål og veterinær kontroll. Det samme gjelder saker som tilsetningsstoffer i mat og godkjenning av genmodifiserte produkter. Jeg verken kan eller vil - på denne Regjeringens første hele arbeidsdag - signalisere hvor vi konkret vil legge listen i enkeltsaker. Vi vil nå raskest mulig arbeide oss gjennom de respektive sakene med sikte på å komme med forslag til norsk posisjon og videre håndtering overfor EU og EFTA-landene.

I forhold til Stortinget og dette utvalget betyr det at før Regjeringen setter i verk eventuelle forhandlinger med EU i spørsmål av betydning vil Stortinget bli orientert på egnet måte. EØS-utvalget vil åpenbart være et særskilt egnet forum i mange sammenhenger. Utvalget møtes normalt en gang i måneden, forstår jeg. Jeg ser ikke bort fra at det også kan være behov for ytterligere møter utover de regulære månedlige møtene forut for møtene i EØS-komiteen i Brussel. Det er også klart at vi løpende vil vurdere andre måter å orientere Stortinget på. Regjeringen tar sikte på å skape størst mulig åpenhet omkring den politiske behandlingen av disse sakene.

Det følger av hva jeg nettopp har sagt, at spørsmålet om og når det kan være aktuelt å bruke den såkalte vetoretten i EØS-avtalen, er et spørsmål jeg ikke kan gi noe konkret svar på nå. Regjeringen har selvfølgelig ikke til hensikt å gjøre bruk av denne retten i utide. Målsettingen med EØS-avtalen er å etablere et enhetlig regelverk innenfor hele EØS-området på de felter som avtalen dekker. Jeg understreket innledningsvis at denne målsettingen står fast som grunnlag for Regjeringens EØS-politikk. I utviklingen av nytt regelverk vil Regjeringen derfor utnytte alle muligheter som avtalen gir for å ivareta norske interesser. Vi vil også gjøre vårt ytterste for å finne frem til omforhandlede løsninger der EU-regelverk eller deler av regelverk ikke

ivaretar disse interessene på en tilfredsstillende måte. Når disse mulighetene er uttømt, vil vi alltid måtte vurdere om resultatet er akseptabelt eller ikke for Norge - basert på en vurdering av den aktuelle sak og en helhetsvurdering.

Bruk av vetoretten er derfor en problemstilling som egner seg dårlig for en teoretisk diskusjon. Den må knyttes opp til en konkret sak. Vi snakker om praksis, ikke teori - og praksis kommer vi tilbake til når Regjeringen har tatt stilling til hva vi bør gjøre i den enkelte sak.

Jeg har ikke, som jeg nevnte, gått inn på enkeltsaker i denne redegjørelsen, men jeg vil likevel avslutningsvis nevne én sak av særlig viktighet, nemlig EUs forslag til gassmarkedsdirektiv. Den nye regjering vil fortsette den forrige regjeringens aktive arbeid med sikte på å ivareta norske interesser på best mulig måte. Vi vil arbeide aktivt i forhold til medlemslandene og kommisjonen med sikte på å få til akseptable løsninger for direktivets virkeområde, dvs. at rørledningssystemene holdes utenfor, samt opprettholde mulighetene for langsiktige kontrakter. Arbeidet går nå frem mot det uformelle energiministtermøtet i EU 27. oktober. Det synes imidlertid mindre og mindre sannsynlig, etter hva jeg forstår, at enighet kan oppnås her, og vi regner derfor med at saken vil komme opp til ny drøfting på EUs energiministtermøte 8. desember d.å.

Leiaren: Er det nokon som ønskjer ordet til det som er sagt her no?

Erik Solheim (SV): Jeg vil starte med å si takk til den nye utenriksministeren for at han gir en sånn generell orientering. Jeg hadde tenkt å komme med et par generelle kommentarer, og dette var en god foranledning til det. Jeg synes at det meste - kanskje alt - av det jeg hørte i dette innlegget, var positivt. Men uten å fordele noe skyld og ansvar, er det ikke til å nekte for at den norske EØS- og EU-debatten har vært en gold og etter min mening langt på vei ødeleggende debatt de siste tre årene. Det skyldes at aktørene har kjørt reprise på folkeavstemningsdebatten - jeg legger ikke skylda for det på et bestemt sted - framfor en mye mer konkret debatt om hvordan Norge kan påvirke EU i saker hvor vi har egne særinteresser eller hvor det er brede norske interesser som deles av mange andre i EU-systemet. Det har vært en endeløs debatt for og mot bruk av vetorett på relativt teoretisk grunnlag, som utenriksministeren nå sier, så dette har vært veldig lite fruktbart.

Etter min mening er det en helt sentral oppgave for den nye Regjeringen å bringe den norske EU- og EØS-debatten ut av dette

dødvannet, og kanskje nettopp denne Regjeringen har de beste forutsetninger for det. Et helt sentralt spørsmål da er å etablere et system for tidlig varsling, for når debatter er kommet så langt i EU at de er en del av den formelle EØS-prosessen, så er de svært ofte i realiteten avgjort i EU og med veldig liten mulighet for Norge for å få gjennomslag. Med andre ord: Regjeringen må være mye flinkere til å komme til Stortinget på et tidlig tidspunkt med saker som man forventer eller antar at man begynner å se spor etter i EU-systemet, og som kan komme opp i EØS på et langt senere tidspunkt, slik at vi på et tidlig tidspunkt kan diskutere hvordan Norge kan påvirke EU, hvordan vi kan påvirke EU-parlamentet, hvordan vi kan skaffe kontakter med EU-land som kan formodes å ha samme syn som oss, og også hvordan de forskjellige partiene her kan bruke sine nettverk for samme formål, men da må det skje på et tidspunkt hvor ikke det som til sjuende og sist står på dagsordenen, er veto eller ikke veto, men hvordan vi kan bruke andre kanaler for å skape påvirkning. Hvis Regjeringen kan vurdere slike systemer for tidlig varsling, vil dette utvalget få en helt annen og viktig rolle enn det kan ha på et tidspunkt hvor veldig mye er for sent i EU-systemet.

Leiaren: Eg kan slutte meg til det som Erik Solheim her sa, og som også utanriksministeren understreka, særleg i forhold til bruk av vetorett som må vurderast i kvart enkelt tilfelle og ikkje som eit prinsipp. Sett frå Arbeidarpartiets synsstad er det ei svært viktig konstatering no i byrjinga på ein ny periode her i Stortinget.

Det er også viktig, som utanriksministeren seier, at ein før ein eventuelt går inn i endra forhandlingsposisjonar eller nye initiativ av større omfang har ein konsultasjon med Stortinget anten her eller i den utvida utanrikskomiteen alt etter karakteren av den saka som måtte dukke opp. Eg konstaterer også at før vi har hatt eit eventuelt nytt møte om slike spørsmål vil det heller ikkje bli lagt opp til noka endra linje frå Regjeringa på nokon av dei vesentlege områda i forhold til EØS-avtalen, slik at det som har vore norsk politikk på dei områda der vi har hatt drøftingar tidlegare, framleis vil vere norsk politikk, og dersom det frå Regjeringa blir nemt noko om ei ny linje, vil det vere naturleg at det kjem her og ikkje nokon annan stad. Det vil iallfall kunne rydde av vegen eventuelle mistydingar i mange saker. Eg tenkjer først og fremst på dei sakene som det allereie har vore forhandlingar om, og dermed gjeld den eksisterande politikken inntil anna har skjedd, og det er då også Regjeringas posisjon.

Utenriksminister Knut Vollebæk: Jeg vil først takke representanten Solheim for påminningen. Jeg tar det med meg. Vi skal absolutt, som jeg nevnte i mitt innlegg, komme til Stortinget så tidlig som mulig. Vi ser en stor interesse i å samarbeide med de ulike partiene i Stortinget nettopp for å kunne bruke flest mulige kanaler vis-à-vis EU. Vi ser også EU-parlamentet som veldig interessant nettopp fordi at det på en rekke av de områdene som er vanskelige for oss, også er uenighet innad i EU, og dermed vil vi kunne bruke den uenigheten til vår fordel.

Jeg skal selvsagt også, som lederen sa - jeg tror jeg prøvde å si det - passe på å komme til Stortinget før det eventuelt skjer noen endringer i denne politikken.

Leiaren: Er det fleire kommentarar eller spørsmål når det gjeld dei sakene som skal opp i neste EØS-komite møte? - Det er det ikkje.

Det er då slik å forstå at når det gjeld veterinærsakene, protokoll 3 og genmodifiserte organismar, er det ikkje noko nytt å bringe i marken i forhold til den informasjonen vi har frå før. Gassdirektivet var så vidt nemnt i orienteringa frå utanriksministeren, og eg forstår det slik at det er sannsynleg - på grensa til det sikre, så vidt eg forstår - at det blir utsett.

Utenriksminister Knut Vollebæk: Vi har ingen garanti for dette, så vidt jeg forstår. Men hvis det her skulle skje noe, så vil vi selvsagt komme tilbake til Stortinget med en gang, men vi forstår det slik at dette blir utsatt.

Når det gjelder de andre sakene, skulle det ikke være noen endringer og ikke noen vanskelige saker.

Leiaren: Då har ikkje eg noko meir. Er det nokon som har noko meir under Eventuelt? - Det er det ikkje.

Reint praktisk vil eg nemne at det skal veljast vararepresentantar til dette EØS-utvalet, så eg går ut frå at det blir med i neste runde. Når Stortinget skal velje delegasjonar av ulike slag, må ein også hugse på å velje vararepresentantar til dette utvalet elles går det ut over dei som sit her, for då må dei møte alltid.

Men det er då innført ei ordning med vararepresentantar for utanrikskomiteen akkurat i denne samanhengen.

Møteplanen vil bli avtalt med Utanriksdepartementet, slik at vi har møteplanen klar lang tid i forvegen når det gjeld desse EØS-utvalsmøta pluss det som eventuelt måtte kome ekstra. Den vil bli omdelt så fort ein har ei stadfesta avtale med departementet, men vi vil då ta omsyn til møta i EØS-komiteen.

Er det fleire som ønskjer ordet? - Det er det ikkje.

Møtet slutt kl. 16.50